

Motion till riksdagen 2025/26:3503

av **Malte Tängmark Roos m.fl. (MP)**

Ett höjt och reformerat bostadsbidrag

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att permanent återinföra det tillfälliga bostadsbidraget för barnfamiljer tills en reform av bostadsbidraget genomförs, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja maxbeloppet i bostadsbidraget och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja och indexera inkomstgränserna och bostadskostnadstaket i bostadsbidraget och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda ett nytt familjepolitiskt mål för bostadsbidraget och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa ålderstaket för att få bostadsbidrag och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra för inneboende att få bostadsbidrag och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett förhandsbesked om bostadsbidrag från Försäkringskassan och tillkännager detta för regeringen.

Bostadsbidraget behöver höjas

Det är hög tid att genomföra en grundlig genomgång av bostadsbidraget. Bostadsbidraget i sin nuvarande utformning trädde i kraft 1997. Bostadsbidraget är inte indexerat, och under dess första tjugo år i bruk gjordes inte heller några uppskrivningar i systemet. Mindre justeringar gjordes av den rödgröna regeringen 2017 och under några år framåt, men trots detta är det tveklösa utfallet att bostadsbidraget urholkats. Enligt Hyresgästföreningens beräkningar kommer bostadsbidraget, om inga reformer genomförs, att helt ha avvecklat sig självt till 2035.

Effekterna av detta är att allt färre hushåll omfattas av bostadsbidraget. 1997 fick drygt 8 % av hushållen bostadsbidrag, medan andelen 2024 låg på endast drygt 3 %. Enbart de senaste fem åren har antalet hushåll som får bostadsbidrag minskat med 21 %, enligt Försäkringskassan. Det är inget självändamål att många hushåll ska få bostadsbidrag, men den sjunkande andelen beror varken på en bättre fungerande bostadsmarknad eller bättre ekonomisk standard – istället beror det på att varken inkomstgränser eller bostadskostnadsgränser skrivits upp i takt med utvecklingen i samhället.

Inkomstgränsen reglerar vid vilka inkomster som bidraget börjar trappas ner. När det nuvarande systemet infördes 1997 motsvarade nedtrappningsgränsen 70 % av medianinkomsten för en vuxen med barn – 2024 motsvarar den mindre än 40 % av medianinkomsten för en vuxen med barn. Detta innebär att endast hushåll med en inkomst på 12 000 kr i månaden får fullt bostadsbidrag, och att många färre hushåll idag alls har rätt att få bostadsbidrag.

Samtidigt har bostadskostnadsgränsen legat stilla, trots att hyrorna under dessa tjugofem år stigit dramatiskt. När bostadsbidraget beräknas räknas bostadskostnaden över en viss hyra in, detta för att ge ett extra stöd till hushåll med höga bostadskostnader. 1997 låg gränsen för mindre lägenheter en bit över medelhyran i riket, och för en större lägenhet på medel. Idag ligger gränsen för bostadskostnadsberäkningen på bara lite mer än hälften av en medelhyra – beräknat på hela riket. Det innebär att familjer i storstadsområden inte har möjlighet att få stöd för den mycket högre hyresnivå som råder där, och att många familjer tvingas bo mycket trängre än vad som är både önskvärt och bra.

Priset för detta politiska misslyckande betalas av barnen som växer upp i resurssvaga familjer. Trångboddhet kan skapa stress och konflikter för både föräldrar och barn. Barn får ofta svårt att läsa läxor, ta in kunskap och koncentrera sig, vilket i sin tur ger negativa konsekvenser för skolgången. Därtill kommer svårigheter med sömn, psykosomatiska problem och smittspridning. Bostadskostnadsnivåerna måste ligga i linje med de faktiska genomsnittliga hyrorna, så att hushåll med bostadsbidrag har möjlighet att efterfråga bostäder med genomsnittliga hyror även i storstadsområdena.

I år har regeringen dessutom valt att avskaffa det tillfälliga extra tillägget till bostadsbidraget för barnfamiljer, vilket kunde ge barnfamiljer med rätt till bostadsbidrag ytterligare ett par tusen kronor i månaden i bidrag. Detta skapar en ännu svårare ekonomisk situation för en redan väldigt utsatt grupp.

Det är uppenbart att nuvarande utformning av bostadsbidraget, med inkomstgränser och bostadskostnadstak som inte har höjts sedan 90-talet, allvarligt drabbar svenska hushåll med låga inkomster. Miljöpartiet vill därför att maxbeloppet, inkomstgränserna och bostadskostnadstaket höjs till en rimlig nivå i relation till dagens löner och boendekostnader, så att betydligt fler hushåll får rätt till bostadsbidrag och en större del av deras hyror ersätts. Gränserna ska sedan indexeras i takt med konsumentprisindex för att förhindra att bidraget urholkas på samma sätt som det har gjort fram tills nu. Till dess att en sådan reform genomförs är det viktigt att det tillfälliga tilläggsbidraget för barnfamiljer permanent återinförs.

Utred ett nytt familjepolitiskt mål

Bostadsbidraget har två riksdagsbundna mål: ett bostadspolitiskt och ett familjepolitiskt. Det bostadspolitiska målets syfte med bostadsbidraget är att ge resurssvaga hushåll möjlighet att efterfråga goda och tillräckligt stora bostäder. Det familjepolitiska målets syfte är att bidra till en god ekonomisk standard samt att minska skillnaderna i de ekonomiska villkoren mellan hushåll med och utan barn.

Riksrevisionen konstaterar att andelen hushåll med bostadsbidrag som klarar normala levnadskostnader utöver hyran har minskat. I takt med att de ekonomiska klyftorna i Sverige ökar lavinartat behöver bostadsbidraget inte bara utjämna skillnaderna mellan hushåll med respektive utan barn, utan också syfta till att utjämna skillnaderna mellan barnfamiljer. Givet denna situation är det tydligt att det familjepolitiska målet för bostadspolitiken inte längre är ändamålsenligt utan behöver revideras.

Breda målgruppen för bostadsbidraget

Bostadsbidraget kan idag sökas av barnfamiljer och av ungdomar mellan 18 och 29 år. Det finns dock betydligt fler människor i Sverige som har svårt att ha råd att bekosta bostäder i rätt storlek. Höga hyror, framförallt i nyare lägenheter men även i många äldre bestånd, gör det svårt för exempelvis studenter över 30 år och arbetare med låga löner eller otrygga anställningar att ha råd med goda och tillräckligt stora bostäder. Ålderstaket i bostadsbidraget behöver avskaffas och istället bör rätten till bidraget baseras på den sökandes ekonomiska situation och boendekostnad, precis som för barnfamiljer och ungdomar idag.

Bristen på studentlägenheter och vanliga hyreslägenheter gör att många studenter, framförallt i de större studentstäderna, väljer att hyra in sig som inneboende i ett rum i någon annans lägenhet, ofta till en hög hyra i förhållande till bostadsytan. Som inneboende har man dock ingen rätt att få bostadsbidrag, om man inte har ett barn som bor med en halva tiden eller mer. Detta skapar en orättvis skillnad mellan de studenter som lyckats få en egen lägenhet och de som tvingas hyra ett rum, trots att deras inkomster och boendekostnader ofta är desamma. Även inneboende bör få rätt till bostadsbidrag.

Förhandsbesked på bostadsbidraget

I dag kan bostadsbidrag sökas först efter att hyreskontrakt skrivits och det tar sedan en viss tid innan det börjar betalas ut, vilket skapar osäkerhet för både hyresvärd och hyresgäst om huruvida hyresgästen kommer att ha den extra inkomsten från bostadsbidraget. Genom ett förhandsbesked om bostadsbidrag från Försäkringskassan, där den förmodade hyresgästen i förväg skickat in uppgifter om inkomster och bostadens hyra, vet både hyresgästen och hyresvärden att bidrag kommer att utgå och utbetalningen bör kunna påbörjas tidigare.

Annika Hirvonen (MP)

Leila Ali Elmi (MP)

Nils Seye Larsen (MP)

Janine Alm Ericson (MP)

Amanda Palmstierna (MP)